

**Райымбек ауданының жер қатынастары бөлімі мемлекеттік мекемесінің
қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау
нәтижелері бойынша**

ТАЛДАМАЛЫҚ АНЫҚТАМА

Нарынқол ауылы

28 мамыр 2026 жыл

Кіріспе

«Райымбек ауданының жер қатынастары бөлімі» (бұдан әрі – Бөлім) өз қызметін Райымбек ауданы әкімдігінің қаулысымен бекітілген ереже (бұдан әрі – Ереже) негізінде жүзеге асырады.

Ережеге сәйкес Бөлімнің миссиясы Райымбек ауданында жер қатынастарын реттеу саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру, сондай-ақ Райымбек ауданының ауыл шаруашылығы саласының тұрақты экономикалық және әлеуметтік дамуын қамтамасыз ету болып табылады.

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі төрағасының 2016 жылғы 19 қазандағы №12 бұйрығымен бекітілген сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау қағидаларына сәйкес келесі бағыттар бойынша ішкі талдау жүргізілді:

1. Бөлімнің қызметін қозғайтын нормативтік құқықтық актілердегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау

1.1 Бөлім өз қызметінде негізінен келесі құқықтық актілерді басшылыққа алады:

«Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 23 қарашадағы №414-V Кодексімен;

«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» (Салық кодексі) 2008 жылғы 10 желтоқсандағы №99-IV ҚР Кодексімен;

«Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» ҚР 2014 жылғы 5 шілдедегі №235-V кодексімен;

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» 2015 жылғы 23 қарашадағы №416-V ҚР Заңымен;

«Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер туралы» Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 15 сәуірдегі №88-V Заңымен;

Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы №148 «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Заңымен;

Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы №410-V «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңымен;

«Әкімшілік рәсімдік-процестік» ҚР 2021 жылғы 21 шілдедегі Кодексімен;

«Құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 6 сәуірдегі №480-V Заңымен;

«Мемлекеттік сатып алу туралы» ҚР 2015 жылғы 4 желтоқсандағы №434-V Заңымен;

Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 11 желтоқсандағы №648 бұйрығымен бекітілген Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидалары;

«Жер кодексі» ҚР 2003 жылғы 20 маусымдағы №442 заңы (бұдан әрі – заң);

«Жер қатынастары, геодезия және картография саласындағы мемлекеттік көрсетілетін қызметтер стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы №272 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2015 жылы 15 мамырда №11050 тіркелді.

«Ауыл шаруашылығы алқаптарын бір түрден екінші түрге ауыстыруға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 27 наурыздағы №271 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 15 мамырда №11052 тіркелді;

«Жер учаскесін пайдалануға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы. ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы №272 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылғы 15 мамырда №11050 болып тіркелді;

«Суармалы егістікті суарылмайтын алқап түрлеріне ауыстыруға рұқсат беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы №272 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2015 жылы 15 мамырда №11050 болып тіркелді;

«Қалыптастыру бойынша жерге орналастыру жобаларын бекіту» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы №272 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2015 жылы 15 мамырда №11050 болып тіркелді;

«Елді мекен шегінде объект салу үшін жер учаскесін беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы №272 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2015 жылы 15 мамырда №11051 болып тіркелді;

«Сауда-саттықты (конкурстарды, аукциондарды) өткізуді талап етпейтін, мемлекет меншігіндегі жер учаскелеріне құқықтарды алу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Ұлттық экономика министрінің м.а. 2016 жылғы 30 наурыздағы №151 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2016 жылы 29 сәуірде №13652 болып тіркелді;

«Жер учаскелерінің бөлінетіндігі мен бөлінбейтіндігін айқындау» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Премьер-министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі №285 бұйрығы.

ҚР Әділет министрлігінде 2017 жылы 5 қазанда №15846 болып тіркелді;

«Бүлінген жерлерді қалпына келтіру жобасын келісу және беру» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Премьер-министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 4 шілдедегі №285 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2017 жылы 5 қазанда №15846 болып тіркелді;

«Жер учаскесін сатып алу-сату шарттарын жасасу» мемлекеттік көрсетілетін қызмет стандарттарын бекіту туралы ҚР Премьер-министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 24 қаңтардағы №25 бұйрығы. ҚР Әділет министрлігінде 2019 жылғы 25 қаңтарда №18243 болып тіркелді.

2. Заңнамадағы сыбайлас жемқорлық тәуекелдері

Жер кодексінің 43-бабына сәйкес жер комиссиясы жер учаскесін беру немесе беруден бас тарту туралы шешім қабылдайды.

Комиссияны облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның, облыстық маңызы бар қаланың жергілікті атқарушы органдары жергілікті өкілді органның депутаттары, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның, облыстық маңызы бар қаланың уәкілетті органының өкілдері, сәулет және қала құрылысы саласындағы функцияларды жүзеге асыратын тиісті жергілікті атқарушы органдардың құрылымдық бөлімшелері, Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы, Қазақстан Республикасы, сондай-ақ жергілікті өзін-өзі басқару органдары (олар болған кезде) қатарынан құрады.

Облыстар, республикалық маңызы бар қалалар, астана деңгейінде құрылатын комиссиялардың құрамына қоршаған ортаны қорғау, ауыл және орман шаруашылығы, су қорын пайдалану және қорғау саласындағы уәкілетті органдардың тиісті аумақтық бөлімшелерінің өкілдері де міндетті түрде енгізіледі. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның, облыстық маңызы бар қаланың жергілікті атқарушы органының қалауы бойынша комиссия құрамына басқа да адамдар енгізілуі мүмкін. Жер учаскесін беру мәселесін қарау кезінде комиссия құрамына жер қатынастары саласында білімі мен жұмыс тәжірибесі бар, ал ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін беру кезінде – аграрлық секторда адамдар енгізілуге тиіс.

Жер кодексінде тиісті білімі мен жұмыс тәжірибесі бар адамдарды комиссия құрамына енгізуді ескеретін норманы қарастыруды ұсынамыз.

Ұсыныс 1.

Жер құқықтық қатынастары бөлімі тиісті білімі мен жұмыс тәжірибесі бар адамдарды Комиссия құрамына енгізу бөлігінде жер кодексінің 43-бабына өзгеріс енгізу туралы ҚР АШМ-не хат бастамасын жолдау.

2. Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 43-бабына сәйкес жер учаскесін жалдау шартын жасасу жөніндегі қызметті жер қатынастары саласындағы жергілікті атқарушы органдар көрсетеді.

Жер учаскесін жалдау шарты өтініш берушінің тікелей қатысуымен қағаз жеткізгіште көрсетіледі. Көрсетілетін қызметті алушы мен көрсетілетін қызметті беруші арасындағы байланыс сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне әкелуі мүмкін.

Осыған байланысты жер учаскесін жалға алу шартын электрондық түрде жасау бойынша қызмет көрсету мүмкіндігін қарастыруды ұсынамыз.

Ұсыныс 2.

Жер құқықтық қатынастары бөлімі ҚР АШМ-де жалдау шартын электрондық түрде жасасу бойынша қызметтер көрсету мүмкіндігін қарау туралы хатқа бастамашылық етсін.

3. Жергілікті атқарушы органдар Жер кодексінің 84 және 85-баптарына, сондай-ақ «Мемлекеттік мүлік туралы» Заңның 6-тарауына сәйкес мәжбүрлеп иеліктен шығару, оның ішінде меншік иелері мен мемлекеттік емес жер пайдаланушылардан мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелерін тартып алу жолымен шаралар қабылдайды.

Аудан әкімдіктері бағалау компанияларымен «алынатын жылжымайтын мүліктің нарықтық құнын айқындау бойынша мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелері мен жылжымайтын объектілерді бағалауды жүргізуге қызметтер көрсетуге» шарт жасасады. Бағалау нәтижелерін зерделеу кезінде бірдей аудандар үшін әртүрлі сомалар төленетіні анықталды.

Жоғарыда көрсетілген фактілер жер учаскелерін бағалаудың бірыңғай практикасын куәландырады, бұл жеке тұлғалардың бағалау компаниясының өкілдерімен және әкімдіктердің лауазымды тұлғаларымен сөз байласуы түріндегі сыбайлас жемқорлықты тудыруы мүмкін.

Ұсыныс 3.

Жерге орналастыру және мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелерін алып қою бөлімі жер учаскелерін бағалау кезінде аймақтарға бөлу коэффициентін есептеу әдістемесін қолдану бойынша мониторинг жүргізсін.

3.1. Персоналды басқару, оның ішінде кадрлардың ауысуы бойынша

Штаттық кестеге сәйкес бөлімнің штаттық саны 8 бірлікті құрайды, бос жұмыс орындары жоқ. Персоналды басқару желісі бойынша сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезінде, жемқорлық тәуекелдері анықталған жоқ. «Райымбек ауданының жер қатынастары бөлімі» ММ-нің балансында пәтер және өзге де жылжымайтын мүліктер жоқ.

3.2. Мүдделер қақтығысын реттеу бағыты бойынша

Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезінде мүдделер қақтығысының сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу кезінде және жақын туыстардың, ерлі-зайыптылар мен жекжаттардың бірлескен қызмет (жұмыс) фактілері анықталған жоқ.

3.3. Мемлекеттік қызмет көрсету бағыты бойынша

Бөлім келесі мемлекеттік қызметтерді көрсетеді:

1. Жер учаскелерін қалыптастыру жөнінде жерге орналастыру жобаларын бекіту;
2. Жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру;

3. Іздестіру жұмыстарын жүргізу үшін жер учаскелерін пайдалануға рұқсат беру;
4. Ауыл шаруашылығы алқаптарын бір түрден екінші түрге ауыстыруға түпкілікті шешім беру;
5. Жер учаскелерінің бөлінетіндігі мен бөлінбейтіндігін айқындау;
6. Жер учаскесін жеке меншікке ақысын бірден төлеп не бөліп төлеу арқылы сату;
7. Бүлінген жерлерді қалпына келтіру жобасын келісу және беру (рекультивация);
8. Сауда-саттықты (аукциондарды) өткізуді талап етпейтін, мемлекет меншігіндегі жер учаскелеріне құқықтарды сатып алу.

Мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тарту үшін негіздердің болуы

Мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тартуға негіздер болып табылады:

Көрсетілетін қызметті алушының құжаттар топтамасын толық ұсынбауы;

Мемлекеттік қызметті көрсету үшін қажетті ұсынылған деректер мен мәліметтердің Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерінде белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі;

Көрсетілетін қызметті алушыға қатысты белгілі бір мемлекеттік көрсетілетін қызметті алуды талап ететін қызметке немесе жекелеген қызмет түрлеріне тыйым салу туралы заңды күшіне енген сот шешімінің (үкімінің) болуы;

Көрсетілетін қызметті алушыға қатысты соттың заңды күшіне енген шешімі бар, оның негізінде көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік көрсетілетін қызметті алуға байланысты арнайы құқығынан айырылған. Көрсетілген кезеңде мемлекеттік қызмет көрсетуден бас тартылған қызметтер жоқ.

ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІМ

4. Жоғарыда баяндалғанның негізінде Райымбек ауданының жер қатынастары бөлімінің басшысына:

Бөлім қызметінің мәселелерін реттейтін құқықтық актілерді заңнама нормаларына қатаң сәйкестікте көрсетілетін мемлекеттік қызметтер бойынша шешімдер қабылдау;

Ағымдағы жылдың қорытындысы бойынша бөлім қызметіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізу.

Көрсетілетін мемлекеттік қызметтерді халық арасында тек электронды үкімет порталы арқылы жүзеге асыру жайлы түсіндірме жұмыстарын жүргізу.

Мемлекеттік қызметшілерді жемқорлыққа төзбеушілік семинарларын өткізу.

Құзіреттілікті арттыру курстарын өткізу.

Жұмыс тобының басшысы:

Смажан Тлеулес Нұрланұлы

Райымбек ауданының «Жер қатынастары бөлімі» ММ-нің бас маманы

Жұмыс тобының мүшесі:

Амангелді Еңлік
Амангелдіқызы

Райымбек ауданының «Жер қатынастары бөлімі» ММ-нің инспекторы

Таныстым:

Иембергенов Рыскелді
Мышанұлы

Райымбек ауданының «Жер қатынастары бөлімі» ММ-нің басшысы